

LUTHERSKT Församlingsblad

2/2024 – Årg. 33

Lutherska Församlingen i Stockholms- och Umeåområdet

Jerusalem är öde, Dess tempel fallit ner

I en av adventspsalterna, *Bereden väg för Herran!*, sjunger vi i den avslutande versen orden från ovanstående rubrik. Frans Mikael Franzéns (1772–1847) ord är mästerliga. Hela versen lyder:

“Jerusalem är öde, Dess tempel fallit ner,
Dess präster äro döde, Dess spira är ej mer;
Men Kristi rike varar Och sig alltmer förklarar.

Välsignad vare han Som kom i Herrens namn!” (Lova Herren 87:7).

Över hela vårt land har man i flera generationer, ända sedan psalmen skrevs 1812 och fann sin plats i 1819 års psalmbok, sjungit om hur det gamla förbundet ersattes av det nya, som är “mycket bättre” (Hebr. 7:22). Tyvärr, men inte särskilt förvånande, plockades denna avslutande vers bort i 1986 års *Den svenska psalmboken* (se nedan angående skälet till detta). Detta innebar att det stora flertalet gudstjänstbesökare berövades den sista

versens insiktsfulla, bibliska budskap. Endast här och var sjungs psalmen fortfarande i dess helhet.

Luthersk psalmbok, som används av Lutherska Bekännelsekyrkan (LBK), har kvar den sista versen. Bibeltrogna Vänner, som gav ut sångboken *Lova Herren* 1988, behöll den gången som väl var Franzéns avslutande vers. Därför kunde man också i den rörelsen även fortsättningsvis sjunga om hur “Kristi rike varar Och sig alltmer förklarar” efter det att den gammaltestamentliga teokratin och tempelgudstjänsten spelat ut sin roll – men endast under några decennier. Dessvärre har nu nämligen även Bibeltrogna Vänner (numera ELM–BV), sedan några år tillbaka, i den nya, kraftigt bearbetade utgåvan av *Lova Herren* från 2020, gått samma väg som Svenska kyrkan; man har plockat bort den avslutande versen! Detta innebär att mig veterligt så är det nu endast LBK, Lutherska Församlingen i Stockholms- och Umeåområdet (eftersom vi använder *Lova Herren* från 1988) och några ytterligare gudstjänstgemenskaper (laestadianer m.fl.), där fortfarande *Den Svenska psalmboken* från 1937 används, som sjunger den avslutande psalmversen under adventstidens förberedelse inför firandet av Jesu födelse.

Skälet till att slutversen uteslutits

Det är som sagt inte förvånande att Svenska kyrkan censurerat v 7 av den klassiska adventpsalmen. Slutversen anses nämligen antisemitisk och/eller ersättningsteologisk (se nedan angående detta begrepp). Särskilt efter Andra världskriget och den nationalsocialistiska statens fruktansvärda övergrepp på det judiska folket har sådant i den kristna tron, som nedvärderar judendomen, tonats ned eller t.o.m. markerats avstånd från. Den kristna kyrkan bär skuld till förintelsen, heter det, och därför måste vi vara noga på vår vakt mot allt sådant som kan uppfattas som kritik mot det judiska, inklusive deras religion.

Den som resonerar så avslöjar sig som främmande för den bibliska uppenbarelse. Det finns mycket att säga om detta, men här följer några viktiga punkter:

1. Jesus är Sanningen och den enda vägen till frälsning (Joh. 14:6).
Därför är judendomen, i sitt Kristusförnekande avståndstagande från Jesus och Hans anspråk, en i grunden falsk religion.
2. Tragiska historiska händelser, som förintelsen under Andra världskriget, kan inte ändra på eviga, bibliska sanningar, t.ex. att Jesus är den enda vägen till Gud.
3. Att hävda att icke-kristna religioner är falska innebär inte att man uppmanar till förföljelse och dödande av dessa religioners anhängare.
4. De judar som inte ser att Jesus är Gamla testamentets centrala innehåll är andligt blinda (Joh. 5:46–47, 2 Kor. 3:14–16). De tillhör inte Israel i bibelteologisk bemärkelse, eftersom alla som härstammar från Israel (etniskt) inte är Israel (i andlig bemärkelse) (Rom. 9:6).
5. De sanna judarna är istället de som blivit födda på nytt av den helige Ande genom tron på Jesus (Rom. 2:28–29). Därför kallar Paulus kyrkan, d.v.s. alla som är ”en ny skapelse” genom att ha sin stolthet i ”Herren Jesu kors”, för ”Guds Israel” (Gal. 6:14–16).
6. Att tydligt lyfta fram Jesus som världens ende Frälsare är det mest kärleksfulla vi kan göra gentemot alla våra medmänniskor, inklusive det judiska folket. Utan tron på Jesus går människor evigt förlorade (Apg. 4:12).

Begreppet ersättningsteologi

I sådana här diskussioner brukar ordet ”ersättningsteologi” användas för att beteckna de bibliska ståndpunkter som här förts fram, men det är en

missvisande term. Nya testamentets kyrka har inte ersatt, utan *utvidgat* Israel, på så sätt att hedningarna nu såsom grenar inympats i olivträdet, det sanna Israel, och fått del av dess rot och sav (Rom. 11:17). Det är inte fråga om ett nytt träd, som ersatt det gamla.

Under gamla förbundets tid utgjordes det sanna Israel av dem som likt Abraham höll fast vid löftet som Gud hade gett – löftet om den, i vars namn alla folk på jorden skulle välsignas (1 Mos. 22:18). Dessa var alltid en minoritet inom judafolket, en "kvarleva" eller "rest" (Jes. 10:22, Rom. 9:27), på profeten Elias tid endast sju tusen till antalet (1 Kung. 19:18, Rom. 11:4). Det var denna rest, de sanna Abrahamsbarnen, som tog emot den utlovade Messias när Han väl uppenbarat sig och evangeliet förkunnats för dem. Så var det med den gamle Simeon som tog barnet Jesus i sina armar. Han bytte då inte religion, ersatte inte sin judendom med kristendom. Det som skedde var att de gammaltestamentliga profetiorna gick i uppfyllelse. Simeon fick se hur de löften han hela sitt liv trott på blev verklighet (Luk. 2:25–35). Det nya i och med missionsbefallningen (Matt. 28:18–20) är att nu också hedningar kan bli medborgare i det sanna Israel (Ef. 2:12–13) – därav att Israel *utvidgats* (inte ersatts!). De etniska judar som inte tror på Jesus bryts dock bort (Rom. 11:17). Det finns nämligen bara ett Guds folk, och det är de judar och hedningar som tillsammans tror på Jesus Kristus, "Han som gjorde de två till ett och rev ner skiljemuren" (Ef. 2:14). Det är endast de som har Abrahams tro som är hans verkliga barn (Gal. 3:7). De judar som inte känner evangeliet utan "försöker upprätta sin egen rättfärdighet" (Rom. 10:3) befinner sig utanför frälsningen (Rom. 10:1).

Den sanna kärleken till det judiska folket består mot bakgrund av allt detta förstås i att dela evangeliet, det glada budskapet om Jesus, med dem. Paulus älskade dem så mycket att han ständigt hade stor sorg och vända i sitt hjärta p.g.a. dem (Rom. 9:1–2). Orsaken till hans sorg var att de flesta av dem inte trodde på Jesus och därför blev fördömda (Rom. 9:3).

Självrannsakan

Det gamla Israel, som på det stora hela förkastade sin och hela världens Frälsare, fick sin rättmätiga dom. Som straff för sin otro och obotfärdighet använde Gud romarna för att förstöra deras stad och förskingra dem från deras land: "Jerusalem är öde, Dess tempel fallit ner, Dess präster äro döde, Dess spira är ej mer". Det är inte meningen att vi som kristna ska gotta oss åt de bedrävelser som drabbade judarna därför att de förföljde och dödade Jesus. Luther varnar i en predikan för Palmsöndagen 1521 för ett sådant tillvägagångssätt:

1. Hur Kristi lidande på ett orätt sätt betraktas

För det första betraktar några Kristi lidande på det sättet att de vredgas på judarna, sjunger om den stackars Judas och vänder sin vrede mot honom. Däri består hela deras betraktelse. De är vana att klaga över andra människor och att fördöma och tala illa om sina ovänner, och gör likadant här. Det må väl kallas – icke att betrakta Kristi lidande – utan att betrakta Judas och judarnas ondska. [---].”

Luther vill istället att vi vänder våra blickar mot oss själva och inser vilken skuld vi själva har till att Jesus korsfästes:

3. Vi bör betänka att det är vi som med våra synder har plågat Kristus

Det är vidare nödvändigt att du alls inte tvivlar på utan tvärtom av hjärtat djupt betänker att det är du som har plågat Kristus så svårt. För det är verkligen dina synder som har förorsakat Kristus Hans lidande. [---] Därför, när du ser spikarna genomborra Kristi händer, så vet att det verkligen är dina gärningar, som plågar Honom! När du ser Hans törnekrona, så vet att det är för dina onda tankars skull Han pinas!”

På samma sätt är det med Jerusalems förstörelse. Den dom som drabbade den staden är en påminnelse om hur domen också ligger alldeles inpå oss, eftersom vi har gått lika långt i otro och avfall som det gamla Israel gjorde.

de. Jerusalems öde ska stämma till botfärdighet och ånger över våra egna synder. I evangelieboken i 1695 års svenska psalmbok fanns efter "Christi Pinas Historia", "Om Christi Upståndelse" och "Om Christi Himmelsfärd" ett avsnitt med titeln "Om Jerusalems jämmerliga Förstöring" (efter bl.a. Josefus skildring). Den var indelad i fyra stycken, där det avslutande stycket utgjordes av ett "Beslut med en trogen förmaning, att alla måge både för dessa och andra Guds vredes straff, i tid sig akta och göra bättring":

"I så måtto straffade Gud Judarna, för det de så föraktade och förföljde Hans helga Evangelium, och satte dem hela världene till ett förskräckligt exempel, att människan skulle lära av deras högfärd frukta för Guds vrede och straff, och omvända sig till Kristi bekännelse. Ty haver icke Gud skonat detta folket, vilko Han haver så mång och härlig löften tillsagt, och ibland vilka så många och härlige Patriarker och Profeter voro; ja, av vilko Han själv lät sig föda; huru mycket gräseligare varder Han straffandes det folket, vilko Han av blotta nåd och barmhärtighet förlänt haver sitt helga Ord; och äro dock därför så otacksamme, den rätta Gudstjänstens och Kunskapsens föraktare, motståndare och förföljare, att tillföre i världene icke argare varit haver. Därföre är intet tvivlande, att straffet är icke långt ifrån handen, och varder dem visserligen så gångande, som det med Jerusalem gångit är. Detta skole vi allvarliga överväga och lägga på hjärtat; och göra syndabättring, omvändande oss till en rätt och sann Kristi bekännelse. Amen"

Att vi ska tänka på oss själva och vår situation, hur vi förtjänar samma straff som drabbat andra folk och länder, när vi ser olyckor och förödelse drabba dem, är också vad vår lutherska bekännelse manar oss till. I *Konkordieformeln*, art. XI (Sol. Decl.), står följande:

"Ty det är välförtjänta syndastraff, när Gud straffar land och folk för föraktet av Ordet på det sättet, att Han låter straffet gå ut över de efter-

kommande, såsom man ser av judarnas exempel. Genom sådana straff, som drabba länder och enskilda, visar Gud för de sina hela sitt allvar, vad vi alla förtjänat och voro värda, då vi förhållit oss illa gentemot Guds ord och ofta djupt bedrövat den helige Ande. [---] Och denna sin rättfärdiga, välförtjänta dom låter Han oss se övergå vissa länder, folk och enskilda, på det att vi, när vi jämföra oss med dem och finna oss lika dem, må så mycket ivrigare lära känna och prisa Guds alldeles oförtjänta nåd mot “barmhärtighetens käril” (SKB, s 667).

Och se, det var mycket gott!

En antologi om kön, identitet och skapelseordning
(red. Annette Westöö och Ralf Ebel)

En mycket angelägen bok är på väg att publiceras. Feminismen är en av vår tids stora andliga farsoter, som orsakat enorm förödelse i samhället, i familjelivet och i kyrkans liv. Olika författare bidrar i denna antologi med artiklar som avslöjar feminismens lögner och visar på den bibliska skapelseordningen. Denna tidnings redaktör bidrar med två artiklar, en exegetisk genomgång av 1 Kor. 14:33b-38 och en utredning om vem Junia i Rom. 16:7 är. Dessutom svarar jag på olika intervjufrågor. Med antologins redaktörers godkännande publiceras intervjun här nedan. Köp boken när den kommer i tryck!

Lars Borgström

REFLEKTIONER

Några frågor till Lars Borgström

Vem är du?

Jag är kyrkoherde i Lutherska Församlingen i Stockholmsområdet och lärare på ett kristet gymnasium. Från Uppsala universitet har jag masterexamen i såväl teologi som i didaktik och dessutom en fil. kand. i historia. Jag skriver teologiska böcker och kristen andaktslitteratur.

Du var prästvigd och arbetade som präst i Svenska kyrkan när du började tänka om i ämbetsfrågan. Vad var det som fick dig att ändra åsikt?

De teologer inom Svenska kyrkan som jag verkligen uppskattade, till exempel Gustaf Adolf Danell, Bo Giertz och Christian Braw, hade alla det gemensamt att de var motståndare till ordningen med kvinnliga präster. Å andra sidan upptäckte jag ganska snart under min prästutbildning att det kyrkliga etablissemang, som kompakt förespråkade kvinnliga präster och diskriminerade meningsmotståndarna, hade glidit bort från den kristna tron och anammat en ny form av religion. Den amerikanske sociologen Christian Smith har träffande kallat denna nya trosinriktning för MTD-religionen, Moralistisk Terapeutisk Deism.

Så frågan började gro inom mig: Kunde det verkligen vara så att de som stod för den kristna tron hade fel i ämbetsfrågan medan de som vandrat vilse andligt sett hade rätt? Det verkade föga troligt, ja helt orimligt. Jag började därför att studera frågan om kvinnliga präster på djupet och kom till full klarhet att Herren förbjuder detta efter att ha läst Nils Johanssons bok *1 Korintierbrevet 11–14 och prästvigning av kvinnor* (Pro Veritate 1989).

När du öppet deklarerade din nya uppfattning mötte du motstånd från kyrkan. Vad hände?

Motståndet mot mig ökade undan för undan. Jag blev diskriminerad på olika sätt, bland annat lönemässigt. Mitt arbete försvårades genom olika slags åtgärder. Jag blev uppsatt för tjänstgöring med kvinnlig präst gång på gång trots att detta inte alls var nödvändigt. Det var endast några få gånger per år som två präster tjänstgjorde samtidigt i gudstjänsten och då sattes alltid jag upp tillsammans med kvinnlig präst trots att vi var sex präster i församlingen. Jag förvägrades att byta bort dessa söndagar med andra prä-

ter, men använde olika knep för att komma undan (till exempel utnyttjande av föräldradagar). Jag anmäldes flera gånger till Stockholms domkapitel under mina sista två år som präst i Svenska kyrkan, men de lyckades aldrig att fälla mig. Situationen var emellertid ohållbar och till sist löstes det hela genom att jag ”frivilligt” sade upp mig mot ett smärre avgångsvederlag (åtta månadslöner) som ersättning.

Du hade ett möte med biskop Caroline Krook om din framtid som präst i Svenska kyrkan. Hur avslöpte det? Vad drog du för slutsatser av det?

Jag blev uppkallad till henne minst två gånger. Den sista gången hade jag den pensionerade prästen Harald Ohly (far till Lars Ohly) med mig. Han hjälpte till att försvara mig och menade att det vore en stor förlust för Svenska kyrkan att en bibeltroende präst som predikar lag och evangelium blir utsparkad. Det hjälpte dock inte. Caroline Krook menade att min förkunnelse om himmel och helvete skrämde bort folk från gudstjänsterna (men statistiken visade det motsatta!). Slutsatsen jag drog av detta samtal var att min tid i Svenska kyrkan snabbt var på väg att rinna ut. Caroline Krook försvarade mig inte heller sedan mot drevet som kyrkoherden ledde.

Fick du några reaktioner från kvinnliga kollegor som du tidigare samarbetat med eller från tidigare kvinnliga studiekamrater på Teologen? Vilka reaktioner?

Inte från några kvinnliga präster. Däremot stöttade jag och den kvinnliga organisten i församlingen varandra. Hon var utsatt för en utstötningsprocess samtidigt som jag. Ett av klagomålen mot henne var att hon var för ensidig i ledandet av barnkören – det var för mycket av kristna sånger! Så är det att arbeta inom Svenska kyrkan ...

Du har bidragit med två artiklar i den här antologin. Den första handlar om det bibliska förbudet för kvinnor att tala i församlingen. Den andra behandlar problemet med den Junia/Junias som nämns i Romarbrevet 16 och som en del lyfter fram som bevis för att det fanns kvinnliga ledare i den tidiga kyrkan.

Ja, den ena artikeln lyfter fram Bibelns tydliga och klara förbud mot kvinnlig förkunnelse. Den andra artikeln behandlar den okända person som i förbigående nämns i Romarbrevet 16:7 (vem var han/hon?). De som bejakar kvinnliga präster tar ibland fasta på Romarbrevet 16:7 och försöker göra den versen till ett beläggställe för att kvinnligt ledarskap förekom i urkyrkan. Istället för att ta till sig vad Bibeln säger i de tydliga och klara verserna (1 Kor 14:33–38 och 1 Tim 2:11–14) försöker de använda en perifer bibelvers för att få den egna uppfattningen bekräftad.

Det är typiskt för den oomvända människan, som ändå vill kallas kristen, att gripa efter halmstrån för att försöka få Bibeln samstämmig med de egna favorittankarna. Jag skrev artikeln om Junia/Junias för att rycka bort detta halmstrå.

*Vad drar du för slutsatser utifrån talförbudet, dels när det gäller kvinnors deltagande i gudstjänsten över huvud taget, dels när det gäller predikoliknande aktiviteter utanför gudstjänstens sammanhang?
Kan en kvinna till exempel leda en gudstjänst på det sätt som är vanligt i frikyrkor, om hon inte predikar?*

Jag frågar mig varför en församling överhuvudtaget vill ha det på det sättet. Är det för att lyfta fram kvinnor i någon slags ledarfunktion i kyrkan? Det är just en sådan auktoritetsposition hon inte får ha, eftersom hon ska underordna sig (1 Kor 14:34, 1 Tim 2:11). Kvinnan får alltså inte leda gudstjänsten. Är det för att man vill gå så långt som möjligt vad gäller kvinnlig

medverkan och ledning i gudstjänsten utan att bryta mot det direkta förbudet för henne att predika eller att göra sig till huvud över mannen? Vore det inte bättre att som kristen hålla sig kring centrum vad gäller Bibelns gudstjänstföreskrifter, än att gå så långt ut i periferin som möjligt utan att göra ett klart övertramp, att liksom tänja gränsen?

Kan en kvinna "vittna" i gudstjänsten, det vill säga berätta något som hänt i hennes kristna liv, till exempel om ett bönesvar?

Jag skulle föredra att detta sker i mindre formella sammanhang som vid kyrkkaffet eller vid något annat tillfälle. Om det nödvändigt måste ske i gudstjänsten ska prästen/pastorn tydligt hålla i trådarna och ta ansvar för vad som sägs. Han bör alltså i förväg ha informerat sig om vad som kommer att sägas och dessutom pröva och eventuellt korrigera vad som faktiskt blev sagt.

Kan en kvinna hålla i ett bibelstudium eller bibelföredrag utanför gudstjänstens sammanhang för både män och kvinnor? Varför?!Varför inte?

Att ikläda sig rollen som bibellärare är att undervisa med auktoritet och detta får kvinnan inte göra när män närvarar. Kvinnor får däremot undervisa andra kvinnor och omyndiga barn (i vår församling har vi satt gränsen vid konfirmationen). Undervisar hon män bryter hon mot vad Paulus skriver: "Jag tillåter inte att en kvinna undervisar eller gör sig till herre över mannen" (1 Tim 2:12).

Däremot får kvinnan (och uppmuntras till) att utifrån det allmänna prästerskapet vittna för släkt, vänner och arbetskamrater om sin Frälsare. Petrus ord gäller alla kristna: "Men ni är ett utvalt släkte, ett kungligt prä-

terskap, ett heligt folk, ett Guds eget folk för att förkunna Hans härliga gärningar” (1 Petr 2:9).

Utifrån Titus 2 där det står att äldre kvinnor ska lära andra vad gott är (1917): Kan kvinnor undervisa andra kvinnor om Bibeln? Om ja, hur skiljer det sig från att predika?

Ja, Paulus skriver att de äldre kvinnorna ”ska vara lärare i det som är gott, så att de fostrar de unga kvinnorna till att älska man och barn, att leva anständigt och rent, att vara husliga och goda och underordna sig sina män så att Guds Ord inte blir hånat” (Tit 2:3–5). Här ser vi att de erfarna kvinnorna ska undervisa de yngre – och då gärna om Bibelns innehåll – men samtidigt leva underordnade sina män. Denna undervisning är helt i sin ordning eftersom den inte sker offentligt inför församlingen där även män ingår, och kvinnorna ikläder sig därvid inte läroauktoritet.

Om man blickar ut över det kristna landskapet i Sverige idag kan man se att det är mycket vanligt med kvinnliga ledare, präster och pastorer. Även i många sammanhang där man förespråkar ett manligt ledarskap är man öppen för förkunnelse av kvinnor. Förändring har skett på några årtionden. Vad tror du ligger bakom den här utvecklingen?

Det är naturligtvis den förändrade inställningen i samhället som också påverkat församlingarna, där man ofta saknat den andliga kraften att stå emot trycket från feminismen. Man har helt enkelt anpassat sig efter världsliga ideologier. De kyrkor och församlingar som vikit sig för feminismen och accepterar kvinnliga präster kommer också inom kort att acceptera homosexuella förhållanden – om så inte redan skett. Dessa två frågor hör mycket nära samman.

Vad tror du att ovan nämnda utveckling har fått för konsekvenser för kyrkor och samfund?

Kyrkan har feminiserats. Den kraftfulla "så säger Herren"-predikan har ersatts av terapeutiska budskap. Förkunnelsen lyfter inte längre klart och tydligt fram Bibelns budskap utan har förflackats till försiktiga inlägg i en livsåskådningsdiskussion (min kursbok i homiletik på prästutbildningen hette till och med *Recept eller replik?* varvid budskapet var att predikan endast ska vara en replik i ett pågående samtal).

Det har t.o.m. gått så långt att man på vissa håll talar om Gud som Moder, firar Sofia-mässor och välsignar i Skaparens, Befriarens och Livgivarens namn i stället för i Faderns, Sonens och den helige Andes namn. En ny religion har uppstått inom de kyrkor som anammat feministteologin. Som C S Lewis sade: "Ett barn som lärts att be till en Moder i himlen får ett helt annorlunda andligt liv än ett kristet barn."

När du har debatterat eller samtalat om frågan kvinnliga präster/kvinnliga förkunnare med kristna som inte delar din uppfattning, vilka argument är det du oftast möter? Får du intrycket av att det är en fråga som dina meningsmotståndare har fördjupat sig i och då kommit till en annan slutsats än du, eller har det blivit en icke-fråga, som man inte ens tar tag i på allvar?

Mitt allmänna intryck är nog att det är en icke-fråga för de flesta. De tar helt enkelt för givet att det är bra med kvinnliga präster/pastorer. De lever utan andliga rötter bakåt och har varken förståelse eller intresse för hur kyrkan och hennes stora lärare hanterat denna fråga tiderna igenom. Den modernistiska, samhälls- och kulturtillvända kyrkan är deras självklara referenspunkt.

Om de trots allt försöker argumentera för kvinnligt ledarskap hänvisar de ofta till rättviseaspekten, att man inte ska förtrycka kvinnor. Ibland hänvisas också till de kvinnliga prästernas inre kallelseupplevelse. Men Gud säger inte en sak i den heliga Skrift och en annan sak i dessa kvinnors hjärtan! Vanligt är också att man helt öppet erkänner att man inte bryr sig om vad som står i Bibeln – ”det där har ju bara den där Paulus skrivit!” – och säger att kärleken, jämställdheten och rättvisan är viktigare än enstaka bibelord. En del som vill vara bibeltrogna försöker att förklara bort vad Bibeln faktiskt säger och menar att Paulus endast tillrättavisade störande kvinnor i församlingen i Korint, att det inte handlade om ett generellt förbud mot att undervisa.

Tror du att det är möjligt att vända utvecklingen och återgå till en mer biblisk syn på kvinnors och mäns roller och uppgifter i församlingen?

Jag är pessimistisk. Bibeln talar om ett stort avfall i den sista tiden och jag tror att det är det vi upplever just nu. Även om enstaka samfund (Sydstatsbaptisterna och Lettlands evangelisk-lutherska kyrka) faktiskt lyckats återgå till en biblisk ordning med endast manliga präster/pastorer efter att under en tid tillåtit kvinnliga sådana, tror jag att utvecklingen överlag går i avfallets tecken. Må Herren bevara de sina och ge dem styrka att stå emot!

Vad ser du som kvinnans roll och uppgift i församlingen?

Hon kan vara bedjare, musiker, söndagsskollärare eller missionär. Hon kan vara till praktisk hjälp med städning eller anordnande av kyrkkaffe och så vidare. Hon kan understödja församlingen ekonomiskt (här finns bibliska förebilder som Lydia, Johanna med flera). Hon kan bjuda in nya människor till gudstjänsterna eller sprida kunskap om församlingen och dess verksamhet på sociala medier. Det finns säkert många fler saker som

jag skulle kunna nämna. Hon kan kort sagt göra allt som inte innebär att hon ikläder sig andlig auktoritet och gör sig till huvud över männen i församlingen.

Vilket råd vill du ge till en kristen, man eller kvinna, som befinner sig i ett kristet sammanhang med kvinnligt ledarskap och – som du gjorde en gång – börjar tvivla på dess riktighet?

Mina råd är följande, i tur och ordning:

Studera vad Bibeln verkligen lär om kvinnligt ledarskap i församlingen.

Denna bok torde vara till god hjälp därvidlag.

Om du tar till dig vad Bibeln säger i denna fråga ska du sedan med den kraft och den vishet som Herren ger försöka få församlingen/kyrkosamfundet att omvända sig och underordna sig Guds Ord. Är du pastor har du goda möjligheter att undervisa och tillrättavisa i det sammanhang du står (Matt 18:15–17, 1 Tim 5:20, 2 Tim 2:25, 2 Tim. 4:2). Som lekman kan du be Herren om hjälp att försöka på andra sätt (t.ex. genom att skriva brev till pastorn eller personer i ledande ställning).

Om församlingen eller kyrkan vägrar att underordna sig Guds Ord måste du själv fly från en sådan villfarande gemenskap (Rom 16:17, 2 Kor 6:14–17, Tit 3:10 och 2 Joh 10).

Sök upp en församling eller kyrka där man tror på hela Bibeln som Guds Ord, inte bara i utvalda delar, och där lag och evangelium förkunnas till människors eviga frälsning.

Luthers flodbön

Luther formulerade en bön som han använde i sin dopritual. Bönen har blivit känd som Luthers flodbön. Han översatte dopritualen från latin till tyska för första gången 1523, eftersom han ville att folket skulle förstå vad som föregick och sades i gudstjänsten. Han förenklade också ritualen genom att ta bort flera av de extra ceremonier som fanns i den romerska kyrkan, såsom t.ex. välsignelse av dopfunten. År 1526 reviderade han dopritualen och avskalade den ytterligare för att inte låta huvudsaken, frälsningen i dopet, försvinna bland alla andra traditioner.

Luther tog inte bara bort inslag från dopritualen, utan gjorde också ett tillägg, den s.k. "flodbönen". Luther betonade i den inledande instruktionen att denna bön, liksom de andra som bads i samband med dopet, skulle bedjas långsamt och tydligt, så att föräldrar och faddrar kunde be med tyst i sina hjärtan.

Luthers flodbön finns med i den amerikanska Missourisynodens (LCMS) dopritual. När deras nya psalm-och handbok, *Lutheran Service Book* (LSB), publicerades 2006 hade man nämligen inkluderat flodbönen (s 268 f), som alltså numera beds vid deras dopgudstjänster. Jag har översatt den från engelska (inte tyska) och uppmanar läsaren att läsa den långsamt och eftertänksamt, så att, precis som Luther ville, innehållet på ett andäktigt sätt kan göras till ett med våra hjärtan:

Allsmäktige och evige Gud, enligt Din stränga dom dömde Du den icke-troende världen genom floden, men i enlighet med Din stora barmhärtighet bevarade Du den troende Noa och hans familj, sammanlagt åtta själar. Du dränkte den hårdhjärtade Faraos och hela hans härskara i Röda havet, men ledde ändå ditt folk Israel genom vattnet på torr mark, vilket förebådade denna tvagning i ditt heliga dop. Genom dopet i Jordan av din älskade Son, vår Herre Jesus Kristus, helgade och instiftade du allt vatten till att vara en välsignad flod och ett överdådigt tvättande av synden.

Vi ber att du ska se till NN i enlighet med din gränslösa barmhärtighet och välsigna honom/henne med sann tro genom den Helige Ande, att genom denna frälsande flod all synd i honom/henne som har ärvts från Adam och som han/hon själv sedan har begått skulle dränkas och dö. Låt honom/henne bevaras trygg och säker i den kristna kyrkans heliga ark, avskild från mängden av icke troende och alltid tjäna ditt namn med en brinnande ande och ett glädjefyllt hopp, så att han/hon, tillsammans med alla som tror på ditt löfte, kan förklaras värdig evigt liv genom Jesus Kristus, vår Herre.

Amen.

Luthers flodbön lär oss åtminstone tre saker om det heliga dopet. *För det första* dränks synden i dopet. Precis som floden dränkte de onda och våld-

samma människorna på Noas tid, och farao och hans armé dränktes i Röda havet, så dränks och dödas all synd i oss.

Detta gäller både arvsynnen som vi ärvt från Adam och alla synder som vi någonsin har begått. Denna dränkning sker inte bara vid vårt dop, utan varje gång vi bekänner våra synder dränker vi dem igen. Luther frågar i *Lilla katekesen*: “Vad betyder detta dop i vatten?” och svaret är: “Det betyder, att den gamla människan i oss skall genom daglig ånger och bättring förkvävas och dödas med alla synder och onda lustar” (SKB, s 370).

För det andra frälses det heliga dopet oss. Noa och hans familj fick ett nytt liv efter floden. Israeliterna blev befriade från död och slaveri i Egypten genom Röda havet. Vi får ett nytt liv i det heliga dopet. Detta är en ren gåva från Gud på grund av Hans nåd och barmhärtighet. I det heliga dopet tar vi emot den helige Andes gåva, som skapar tro för att vi ska förtrösta på Gud och Hans gåvor. Den helige Ande kommer också att bevara oss säkra och trygga i kyrkan tills vår Herre återkommer, precis som Han bevarade Noa och hans familj på ett säkert sätt i arken.

För det tredje leder dopet till ett liv i tjänst och lovsång. Luther ber att den som döps alltid ska tjäna Gud “med en brinnande ande och ett glädjefyllt hopp”. I dopet blir vi medlemmar av Guds heliga prästerskap och kallade till ett liv i tjänst för Honom. De offer vi bär fram är inte blodet från offerdjur som de gammaltestamentliga prästerna gjorde, eller mässoffer som de romersk-katolska prästerna bär fram, utan lovets offer till Gud och kärlekens handlingar mot vår nästa. Detta är det liv som vi kallas till genom vårt dop.

Lars Borgström

Abortfrågan och politikernas svek

Abortfrågan fick nytt liv i svensk politik i och med valet till Europaparlamentet. Stefan Gustavsson har skrivit en informativ, analyserande artikel om hur den politiska diskussionen ser ut just nu. Med hans tillstånd publiceras här hans artikel, som hade rubriken "Vi borde tala om barnets rätt till liv, Kristersson".

Ledare Världen idag 27 juni 2024

Politik kan lätt reduceras till slagord, citatvänliga formuleringar och talepunkter som upprepas mekaniskt. Till statsminister Ulf Kristerssons fördel måste man säga att han vid många tillfällen har försökt hyfsa det politiska samtalet genom en resonerande och argumenterande hållning. Därför var det en besvikelse att se statsministerns ansikte och namn på moderaternas EU-plakat med texten "Grundlagsskydda aborträtten. Allt annat är fel."

Inför EU-valet ville sju av åtta riksdagspartier grundlagsskydda aborträtten inom EU. Men det är ett ogenomförbart förslag: Det kräver att samtliga stats- och regeringschefer kan enas om ett förslag och att alla länders

parlament sedan säger ja till det förslaget. Enligt Carl Fredrik Bergström, professor i Europarätt vid Uppsala universitet, är det ”både komplicerat och svårt och antagligen omöjligt”.

Utspelet om att grundlagsskydda aborträtten i EU handlar snarare om att bana väg för inrikespolitiken. Regeringen tillsatte för ett år sedan en parlamentarisk utredning som ska bedöma om en rätt till abort bör läggas till i regeringsformen här i Sverige.

Den aktuella frågan gäller inte etiken, om det är etiskt försvarligt att göra abort. Inte heller handlar frågan om aktuell svensk abortlagstiftning. Den har starkt stöd i den allmänna opinionen, i alla de stora medierna och den backas upp av samtliga partier i riksdagen. Fri abort är inte ifrågasatt eller hotad i Sverige.

Den frågan gäller är: Ska abort läggas till regeringsformen, som är en av Sveriges fyra grundlagar? Hör frågan om abort till den allra översta hierarkin av landets lagar?

Det finns goda skäl att svara nej på de frågorna. Den kristna tankesmedjan Claphaminstitutet har i dagarna publicerat en utomordentlig rapport med namnet: *Abort i grundlagen? En juridisk och historisk analys av varför abort ej bör ges konstitutionell status*. Rapporten kan laddas ner gratis och rekommenderas för alla med intresse för frågan.

Och det är inte bara från kristet och abortkritiskt håll som det kommer invändningar. I RFSU:s tidskrift Ottar säger Johanna Westeson, jurist och sexualpolitiskt sakkunnig på RFSU, att hon ser ”aborträttsförslaget som ett populistiskt utspel till för att blidka väljarna”. Alltså just sådant som en statsminister med ambitionen att lyfta det politiska samtalet bör undvika.

I strikt juridisk mening är dessutom felaktigt att tala om ”aborträtt”. I abortlagens första paragraf sägs att ”om en kvinna begär att hennes havandeskap ska avbrytas, får abort utföras”. Det handlar alltså inte om en rät-

tighet motsvarande yttrandefrihet eller religionsfrihet. Abort räknas som en vårdåtgärd som får lov att utföras. Och olika vårdåtgärder figurerar inte i grundlagen eftersom de inte hör hemma där.

Om någon ny rättighet borde tillföras grundlagen är det snarare rätten till liv. Det är en rättighet som bättre hör hemma på lagstiftningens allra högsta nivå och som är relevant för alla människor i landet.

I abortfrågan har det gradvis blivit allt svårare att föra sansade samtal. Det gäller både om var i det juridiska systemet en abortlagstiftning hör hemma och de större etiska frågorna om det riktiga i att avbryta en graviditet. Slagord om kvinnans rätt till sin kropp får numera passera utan analys – trots att ingen förnekar kvinnans rätt till sin kropp. Frågan gäller istället barnets rätt till sin kropp. Finns den rätten från början eller uppstår den efter vecka 18 eller kanske först efter förlossningen? Det är den stora meningsskiljaktigheten som vi borde samtala mera om.

Betraktelse Kristi Förklarings dag

Han ”förde dem upp på ett högt berg för att vara ensam med dem. Och han förvandlades inför dem. Hans kläder blev skinande vita, så vita som ingen tygberedare på jorden kan göra några kläder. Och Mose och Elia visade sig för dem, och de samtalande med Jesus.” (Mark 9:2–4)

Inte långt tidigare hade Petrus bekänt att Jesus är den levande Gudens Son (Matt. 16:16). Detta var tro, en insikt Petrus hade fått inte av kött och blod, utan av den himmelske Fadern (Matt. 16:17). Fastän Jesus gjort många fantastiska ting, stora under och tecken, så var hans Gudom en trosartikel, inget man helt lätt kunde se och sluta sig till. Till det yttre såg ju Jesus inte ut som den levande Gudens Son, utan som en enkel judisk man, med enkla levnadsvillkor.

Men på Förklaringsberget kunde de se med sina ögon, vad tron litar på utan att se. Jesus ”förvandlades inför dem. Hans kläder blev skinande vita”. (Mark. 9:3) Matteus berättar att ”hans ansikte lyste som solen”. (Matt. 17:2)

Tänk så fantastiskt att få se med sina ögon, det som hjärtat håller fast vid, att uppleva det som man hade ord på, men ännu inte fått erfara. Det är

som att komma in i det förlovade landet efter 40 år av öken, att få släppas ut ur den babyloniska fångenskapen och sätta sina fötter i Jerusalem. Löftet är stort, orden är dyrbara – de är garanten. Och vi litar på dem. Men tänk att en gång få se och känna det vi burit i våra hjärtan ända sedan vårt dop, ända sedan vi kom till tro. Det ska vi, en dag – nämligen i Guds himmel. Alla som tror på Frälsaren Jesus Kristus ska få uppleva det. ”Nu ser vi en gåtfull spegelbild, men då skall vi se ansikte mot ansikte.” (1 Kor. 13:12)

Om Jesus läser vi:

”Fastän han var till i Gudsgestalt, räknade han inte tillvaron som Gud såsom segerbyte utan utgav sig själv genom att anta en tjänares gestalt då han blev människa. Han som till det yttre var som en människa ödmjukade sig och blev lydig ända till döden – döden på korset.” (Fil 2:6–8)

Idag, på Förklaringsberget, lättar han på tjänaregestalten och låter Petrus, Jakob och Johannes se lite av hans Gudsgestalt.

Jesus gjorde det därför att hans lärjungar behövde det. De behövde denna *epifania*, denna uppenbarelse av Kristi Gudom, för att orka, för att bestå, för att bevaras. Visst skulle det svaja rejält för lärjungarna framöver, men de skulle alltid bära med sig minnet av denna upplevelse.

Petrus skulle många år senare påminna om denna händelse:

”Det var inte några utstuderade myter vi följde, när vi förkunnade för er vår Herre Jesu Kristi makt och hans ankomst, utan vi var ögonvittnen till Jesu majestät. Ty han blev av Gud, Fadern, ärad och förhärligad, när en röst kom till honom från den upphöjda Härligheten: ’Denne är min Son, den Älskade. I honom har jag min glädje.’ Den rösten hörde vi själva från himlen, när vi var med honom på det heliga berget.” (2 Petr. 1:16–18)

Det som Petrus tidigare bekänt (Matt. 16:16) kunde de nu se med sina egna ögon, att Jesus är den levande Gudens Son, skinande i sitt gudomliga majestät. När man sett och vet vem Han är, hur annorlunda blir det då inte

att se på korset. Om en tid skulle de se upp på honom. Tänk att se, inte bara en enkel människa, utan Guds Son, korsfäst!

Vår Gud döljer sin Gudom för att kunna hänga där, för vår skull, för våra synders skull. Han lider straffet, och han betalar av hela skulden, därför att han är sann Gud.

Vår Frälsare, han som försonat oss med Gud, och ger oss förlåtelse, rättfärdighet, evigt liv och salighet, måste bli människa för att bära människors synder. Men han måste också vara sann Gud för att kunna betala lösepenningen för hela världens synd. Var och en som tror att Jesus burit synden på korset, och sedan uppstått, är ett Guds barn, av nåd. Det är den gåva Gud skänker oss och som vi får ta emot i evangeliet, det glada budskapet. Texten fortsätter:

”Och Mose och Elia visade sig för dem, och de samtalande med Jesus.”
(Mark 9:4)

Moses och Elias besök på berget gav lärjungarna, bara genom sin närvaro, en fantastisk tröst. Dessa heliga människor hade varit döda sedan många hundra år. Att se dem vittnar för det oroliga hjärtat att döden inte har det sista ordet! För dem som är Guds barn så är döden bara punkt för vistelsen här.

”Han är inte en Gud för döda utan för levande, ty för honom lever alla.”
(Luk 20:38)

Vilken tröst när förföljelsens vindar skulle blåsa, att ”de kan döda min kropp, men jag kommer att fortsätta att leva”. När det gäller Jesus kunde de döda hans kropp, men han skulle ta tillbaka den, och uppstå med sin kropp, gudomligt förhärligad, på den tredje dagen. Ja, han skulle ta med sig sin kropp upp till himlen, så att vi kan ta del av Hans kropp och blod i nattvarden, och så att vi med våra ögon skall kunna se honom när han kommer tillbaka på molnen på den yttersta dagen.

Men Moses och Elia samtalar med Jesus, inte främst med lärjungarna. Vi ska veta att det inte bara var lärjungarna som behövde tröst och styrka, utan också Jesus själv.

Det här är en sanning som somliga har svårt att ta till sig. Skulle Jesus behöva någonting, han som är sann Gud? Vi får inte glömma att Jesus inte bara var Gud, utan också människa. Med sin mänskliga kropp och sin mänskliga själ upplevde han omvärlden med samma intensitet som du och jag. Han kände också av hunger och törst, köld och ensamhet, ångest och förtvivlan. Han grät ibland, precis som du och jag gör. Och han behövde precis som du och jag också tröst och styrka, för att orka. Gud hade valt ut de två främsta själavårdarna: Moses och Elia. Vem hade mer än Moses upplevt smärtan av att ständigt bli misstrodd av folket, att bli förrådd och sviken av sina närmaste, ja t.o.m. av sina egna syskon Aron och Mirjam. Moses hade ändå fört folket ut ur Egypten, med Guds hjälp. På samma sätt skulle Jesus bli sviken, förrådd och misstrodd av sina närmaste. Och Elia, är inte han mästaren att vittna om hur det är att bli ensam kvar, att stå upp för något som ingen annan trodde på, och ändå få hjälp av Gud när man tappat allt hopp? På samma sätt skulle Jesus i sin ensamhet i Getsemane i ångest ropa till Gud, svettas blod och till sist få tröst och hjälp av en ängel som sändes till hans sida. Lukas berättar om att det var just den sista tiden av hans jordeliv som Frälsaren samtalade om med Guds profeter. Han skriver:

”de visade sig i härlighet och talade om hans bortgång, som han skulle fullborda i Jerusalem.” (Luk. 9:31)

Vilken himmelsk tillvaro det måste ha upplevts som, denna tillvaro på förklaringsberget! Vi kommer också att få se och skåda en dag. “Men” – säger någon – “Vart vänder jag mig för att närma mig Gud och få tröst i min egen kamp, i min egen vandring? Vart finns mitt förklaringsberg när jag har den djupa dalen framför mig? Måste jag vänta till himlen?”

Lärjungarna behövde se Jesus sådan han är. De som letar efter Jesus i sitt inre letar på fel ställe. Alltför många har sorterat ner bilden av Jesus djupt bland andra hjältefigurer som man vill tänka på för att få inspiration. Den Jesusfiguren saknar tyvärr det mesta av verklighetsförankring. Han är inte en Gud som man tar upp ur fickan när det behagar oss, när vi har tid för honom – men sedan snabbt plockar tillbaka när det fordras ansvar av oss, när vi vill ha tid för oss själva, när han ber oss att ta vårt kors och följa honom.

Men om Jesus är Gud, så är han allt för oss. Då äger vi inte honom på våra villkor, då äger han oss på sina villkor. Paulus skriver, att ”allt vad ni gör i ord eller handling, gör det i Herren Jesu namn och tacka Gud, Fadern, genom honom.” (Kol 3:17)

När vi vill se Jesus som han är, och på hans egna villkor, då ska vi göra precis det vi gör idag. Vi ska begrunda evangelietexten där han avtecknas för våra hjärtan som den gudomlige och upphöjde, som blev människa för vår skull, för att vi skulle äga förlåtelse genom honom och följa i hans spår. På grund av evangeliet kan vi genom tron skåda i fjärran. Varje gång vi tar emot hans sanna kropp och blod under bröd och vin förenas vi med honom. Det är inte ett seende med ögonen eller genom våra sinnen, utan det är ett andligt seende genom tron. Genom evangeliet byts våra låtsasbilder av Jesus ut mot den verkliga historiske Jesus, som vandrade på vår jord – Han som ännu finns där två eller tre församlas i hans namn.

Petrus, Jakob och Johannes upplevde något som du och jag inte upplevt: En försmak av det himmelska. Det är lätt att tänka att ”här vill jag förbli”. Så tänkte Petrus.

”Då sade Petrus till Jesus: ‘Rabbi, det är gott för oss att vara här. Låt oss göra tre hyddor, en åt dig, en åt Mose och en åt Elia.’” (Mark 9:5)

Men en människa kan inte under jordelivet innesluta så mycket av himmelsk härlighet och helighet utan att gå under, eftersom vi är syndiga var-
elser. Moses var nog den människa som upplevde mest av detta, och han
skulle bli märkt av det. Hans ansikte blev självlysande.

Det är därför Kristi närvaro hos oss måste gömmas under enkelt bröd och
vin. Utan den yttre ringhetsgestalten skulle vi falla ner och dö. För visst är
Guds närvaro underbar, men det är också en skrämmande upplevelse ef-
tersom vi då mer än någonsin upplever kontrasten mellan vår mänsklighet
och Guds helighet.

Vi läser att Petrus ”visste inte vad han skulle säga, så förskräckta var de.”
(Mark 9:6) Därför blev det inget långt möte. Till slut ”kom ett moln och
sänkte sig ner över dem, och ur molnet hördes en röst: ’Denne är min Son,
den Älskade. Lyssna till honom!’” (Mark. 9:7). Det är ungefär samma ord
som Fadern gav vid Jesu dop. De blev en tröst för Jesus inför en svår vand-
ring, men också en tröst för oss.

Jesus är Guds älskade Son. Och denne Son som han älskade utgav han för
att han älskade dig och mig, för att var och en som tror på honom skall ha
evigt liv. ”Lyssna på honom”, säger Fadern. Lyssna inte till ditt eget hjärta,
som säger att du nog inte lever upp till alla förväntningar på hur man ska
vara som kristen. Lyssna på Jesus som säger: ”Kom till mig, alla ni som
arbetar och bär på tunga bördor, så skall jag ge er vila.” (Matt. 11:28) Han
säger också: ”Det är inte de friska som behöver läkare utan de sjuka. Jag
har inte kommit för att kalla rättfärdiga utan syndare.” (Mark. 2:17)

Amen.

Stefan Sjöqvist

Hur får jag klockan?

Om frälsningen är att likna vid att få en dyrbar Rolexklocka, så finns det olika läror om hur en botfärdig syndare ska kunna få denna klocka.

Pingstpastorn säger: "Denna underbara klocka kan bli din som lyssnar. Om du verkligen helhjärtat vill ha den så kommer känslan av att den är din att uppfylla dig. Klockan blir då också verkligen din! Genom olika extraordinära tecken får du dessutom ytterligare försäkran om att du verkligen äger klockan."

Den romersk-katolske prästen säger: "Den som låter sig präglas av kärlek och vinnlägger sig om ett helgat liv, som tar sig uttryck i goda gärningar, ska få den här klockan som belöning."

Den reformerte/calvinistiske pastorn säger: "Den här klockan kan ha varit din av evighet. Före världens skapelse har vissa individer bestämts till att bli innehavare av en sådan här fin klocka, medan andra bestämts till att aldrig få den."

Den lutherske prästen trycker Rolexklockan i handen på dig och säger: "Här har du din klocka."

Lars Borgström

Lutherskt Församlingsblad

utges och bekostas med frivilliga gåvor. Den som önskar få församlingsbladet och eventuellt annan information om församlingarnas verksamhet, eller önskar att församlingsbladet sändes till vänner och bekanta: kontakta redaktionen. Om någon önskar understödja församlingsbladets utgivning kan bidrag insättas på **bankgiro 389-1397**.

Ansvarig utgivare och redaktör:

Lars Borgström,
Odensgatan 15, 753 13
Uppsala, tel. 073-971 73 21.
E-post: larsborgstrom22@gmail.com
Hemsida: www.lutherskaforsamlingen.se
E-post: info@lutherskaforsamlingen.se
ISSN: 1103-884

Lutherska Församlingen i Stockholms- och Umeåområdet

är två fristående församlingar som enligt sina stadgar är bundna till Bibeln och den lutherska kyrkans bekännelseskrifter. Församlingarna bildades 1988 med anledning av Svenska kyrkans avfall från Bibeln och den lutherska bekännelsen. Samtliga medlemmar har lämnat Svenska kyrkan.

Vi tror att Bibeln är alltigenom Guds ofelbara ord och därför sann i allt vad den talar, och att de evangelisk-lutherska bekännelseskrifterna, samlade i Konkordieboken, är en rätt utläggning och förklaring av Bibelns lära. Därför skall i våra församlingar allt Guds ord förkunnas rent och klart och ingenting läras som står i strid med Guds ord.

Genom en rätt förvaltning av nådemedlen, där lag och evangelium predikas och sakramenten förvaltas efter Kristi ord och instiftelse, vill församlingarna med Guds nåd sprida det glada budskapet om syndares frälsning i Jesu Kristi namn.

Alla är välkomna till våra gudstjänster och läger.

Lutherska Församlingen i Stockholmsområdet

Gudstjänster och bibelstudier hålls i Stockholm, Uppsala, Sänkalden/Vikbolandet och Kristinehamn.

Upplysningar:

Ingemar Andersson, Norrbackavägen 2, 195

45 Märsta, tel. 070-441 92 98 eller

Lars Borgström, Odensgatan 15, 753 13

Uppsala, tel. 073-971 73 21.

Församlingens bankgiro: 389-1397

Församlingens swish-nummer:

123 – 499 26 73

Lutherska Församlingen i Umeåområdet

Upplysningar genom Roger Konradsson, tel.

+46 703 664 495, e-post: [buick582008@](mailto:buick582008@gmail.com)

[gmail.com](mailto:buick582008@gmail.com).

